

РЕШЕНИЕ

№ 5452

гр. София, 10.02.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 66 състав, в
публично заседание на 03.02.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Теодора Василева

при участието на секретаря Ася Лекова, като разгледа дело номер **12312** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) във връзка с чл. 10, ал. 6 от Закона за семейните помощи за деца (ЗСПД).
Образувано е по жалба на Т. У. А., гражданка на С. с предоставен хуманитарен статут в Република България, подадена чрез адв. В. П., срещу заповед № ЗСПД/Д-С-М/11147/05.11.2025 г. на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ (ДСП) – М., с която е отказано отпускане на еднократна помощ за ученици, записани в първи, втори, трети и четвърти клас, за двете ѝ деца – А. М. М. и А. М. М..

С жалбата се излагат доводи за незаконосъобразност на оспорената заповед, поради нарушение на материалния закон – основание за оспорване по чл. 146, т. 3 от АПК.

Прави се искане оспореният акт да бъде отменен. В съдебно заседание жалбоподателката не се явява и не се представлява.

Ответникът - директорът на Дирекция „Социално подпомагане“ – М. към Регионална дирекция С.-град, редовно призован, не се представлява.

Софийска градска прокуратура не се представлява и не взема становище по жалбата.

Административен съд – София-град, III отделение, 66-ти състав, като обсъди твърденията на страните и прецени събраните по делото доказателства, намира за установено от фактическа страна следното:

Жалбоподателката Т. У. А. е гражданка на С., с предоставен хуманитарен статут по реда на чл. 9, ал. 1 от ЗУБ, като ѝ е издадена карта на чужденец с хуманитарен статут №[ЕИК] от 16.03.2023 г. Не се спори, че със същия статут са и децата ѝ - А. М. М. и А. М. М., видно от представените удостоверения за пътуване зад граница издадени на 16.03.2023 г.

На 15.10.2025 г. Т. У. А. е подала заявление-декларация вх. № ЗСПД/Д-С-М/11147, с което на основание чл. 10а от ЗСПД е поискано отпускане на еднократна помощ за ученици, записани в първи, втори, трети и четвърти клас, за двете ѝ деца.

Представени са удостоверения, че децата са записани в първи клас за учебната 2025 г./2026 г., както и лист за извършен предварителен контрол за законосъобразност преди вземане на решение за предоставяне на социална подкрепа.

Със заповед № ЗСПД/Д-С-М/11147/05.11.2025 г. на директора на дирекция „Социално подпомагане“ - М. е отказано отпускане на месечната помощ по чл. 10а, ал. 1 от ЗСПД.

В заповедта са изложени мотиви, че отпускането на помощ не отговаря на условието на чл. 3, т. 5 от ЗСПД. По отношение на двете деца на заявителката е посочено, че членовете на семейството са граждани на друга държава и няма сключена спогодба за изплащане на семейни помощи за деца.

Процесната заповед е издадена на 05.11.2025 г. Жалбата срещу нея е постъпила в АССГ на 17.11.2025 г.

При така установеното от фактическа страна от правна страна съдът приема следното:

Жалбата е процесуално допустима - подадена е срещу подлежащ на съдебен контрол административен акт, от надлежна страна, в срока по чл. 149 от АПК във вр. с чл. 10, ал. 6 от ЗСПД.

Разгледана по същество, жалбата е основателна.

Съгласно чл. 10, ал. 4, във връзка с чл. 10, ал. 5 от ЗСПД, отпускането на семейни помощи за деца или отказът за отпускането им се извършва със заповед на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ или упълномощено от него лице. Съобразно това оспореният в настоящия случай административен акт е издаден от компетентен орган – директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – М., в рамките на предоставената му от закона материална, териториална и функционална компетентност, при спазване на законовите изисквания за форма и съдържание, както и при спазване на административнопроизводствените правила.

Спорът по същество на делото е относно материалната законосъобразност на акта и съответствието му с целта на закона.

В нормата на чл. 3 от ЗСПД е очертан кръгът от лица, които имат право на семейни помощи за деца, а именно: 1. бременните жени – български граждани; 2. семействата на българските граждани – за децата, които отглеждат в страната; 3. семействата, в които единият от родителите е български гражданин – за децата с българско гражданство, които отглеждат в страната; 4. семействата на роднини, близки или приемни семейства – за децата, настанени по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето; 5. бременните жени – чужди граждани, и семействата на чужди граждани, които постоянно пребивават и отглеждат децата си в страната, ако получаването на такива помощи е предвидено в друг закон или в международен договор, по който Република България е страна.

В настоящия случай отказът за отпускане на помощта по 10а, ал. 1 от ЗСПД е мотивиран с разпоредбата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД.

Липсва спор между страните по делото, че на жалбоподателката и малолетните ѝ деца е предоставен хуманитарен статут, както и относно факта, че международен договор между Република България и С. не е подписан, който да урежда на реципрочна основа отпускането на семейни помощи.

Спорен е въпросът как трябва да се третира по смисъла на ЗСПД чуждите граждани с предоставен хуманитарен статут. Категоричен отговор на този въпрос ЗСПД не дава.

Съгласно разпоредбата на чл. 2, ал. 1 от Закона за чужденците в Република България (ЗЧРБ)

чужденец по смисъла на този закон е всяко лице, оето не е български гражданин, а съгласно чл. 32, ал. 3 от Закона за убежището и бежанците (ЗУБ) чужденец с предоставен хуманитарен статут има правата и задълженията на чужденец с разрешено постоянно пребиваване в Република България. Разглежданата семейна помощ за дете е основателно поискана на основание чл. 2, ал. 6 от Закона за социалното подпомагане (ЗСП), съобразно който от правото по ал. 3 (право на социални помощи за български граждани, семейства и съжителстващи лица) се ползват и чужденците с разрешение за дългосрочно или постоянно пребиваване в Република България, чужденците, на които е предоставено убежище, статут на бежанец или хуманитарен статут, и чужденците, ползващи се от временна закрила, и лицата, за които това е предвидено в международен договор, по който Република България е страна. В случая жалбоподателката, както и малолетните ѝ деца, могат да се ползват от правата и задълженията на чужденец, постоянно пребиваващ на територията на страната. По преписката са представени доказателства, че жалбоподателката пребивава и отглежда децата си в Република България, разрешено им е да останат на територията на Република България, видно от издадените документи за самоличност и е безспорно правното основание за пребиваване.

Разпоредбата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД не съдържа специални разпоредби относно приложимостта ѝ за чужденци, но предвижда права за чужденци, ако това е уредно в международен договор или в друг закон. Именно по силата на друг закон – ЗУБ и ЗСП, жалбоподателката, като законен представител на малолетните си деца, има право на социално подпомагане – в случая на еднократна помощ по чл. 10а, ал. 1 от ЗСПД.

Следва да се отбележи също, че семейните помощи за деца по ЗСПД са особен вид социални помощи по смисъла на чл. 47, ал. 1 от КРБ, които се финансират от държавния бюджет, съгласно чл. 5 от ЗСПД (Решение № 2 от 2006 г. по к. д. № 9 от 2005 г. на Конституционния съд на Република България). Те се предоставят с оглед на разходите по издръжката на децата и са израз на социалната функция на държавата, която е задължена да подпомага отглеждането на децата в семейна среда от родителите и от лицата, полагащи грижи за тях, съгласно чл. 1, ал. 2 от ЗСПД и да осигурява най-добрия им интерес в съответствие с принципа по чл. 3, т. 3 от Закона за закрила на детето.

В случая основаниято за достъп до социално подпомагане произтича от националното право (чл. 32, ал. 3 от ЗУБ и чл. 2, ал. 6 от ЗСП), а нормите на правото на ЕС се ползват като тълкувателен ориентир относно принципите за равнопоставеност и недискриминация.

Тълкуването, възприето от административния орган по чл. 3, т. 5 от ЗСПД, а именно, че не няма сключена спогодба за изплащане на семейни помощи за деца със С., не е съобразено и с утвърдените стандарти в правото на ЕС относно достъпа до социално подпомагане на лица под закрила, в т.ч. тези по чл. 28, § 1 от Директива 2004/83/ЕО, развити и кодифицирани в действащата Директива 2011/95/ЕС. Съгласно посочената разпоредба държавите членки полагат грижи получилият статут на бежанец или статут на субсидиарна закрила да получават в държавата членка, която им е предоставила статута, необходимото социално подпомагане, равностойно на предвиденото за гражданите на тази държава членка. В т. 45 от Преамбюла на Директива 2011/95/ЕС е посочено, че с цел да се избегнат социални трудности е уместно на лицата, на които е предоставена международна закрила, да се осигури адекватна социална помощ и средства за издръжка, без дискриминация в контекста на социалното подпомагане. Принципите заложи в Директива 2011/95/ЕС, отразяват общите стандарти на правото на ЕС относно достъпа до социално подпомагане и следва да бъдат съобразени при тълкуването на националното право.

В този смисъл семейните помощи за деца представляват елемент от системата на социалното

подпомагане и следва да бъдат предоставяни при равнопоставен достъп, доколкото националното право допуска предоставянето им и не предвижда изключване на лицата с предоставен хуманитарен статут. Подобен резултат съответства и на целта на закона – подпомагане на отглеждането и обучението на децата, живеещи на територията на страната, при гарантиране на най-добрия им интерес.

Предвид изложеното се налага извод, че при наличие на признато от националното право на социално подпомагане за чужденци с предоставен хуманитарен статут, тези лица и децата им не могат да бъдат изключени от кръга на правоимащите по чл. 3, т. 5 от ЗСПД единствено поради липса на двустранна спогодба със съответната държава. Подобно тълкуван би довело до необосновано по-неблагоприятно третиране и би било в противоречие с целта на закона и с принципа за закрила на най-добрия интерес на детето.

Въведеното от законодателя ограничение в разпоредбата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД не следва да се прилага и по силата на чл. 27, т. 3 от Конвенцията на ООН за правата на детето, според който държавите страни по Конвенцията, в съответствие с националните условия и в рамките на своите възможности, предприемат необходимите мерки с цел да подпомагат родителите и другите лица, отговорни за детето, да осъществяват това право и в случай на нужда предоставят материална помощ и програми за подпомагане, особено по отношение на изхранването, облеклото и жилището. Конвенцията е ратифицирана с решение на Великото народно събрание, в сила за страната ни от 03.07.1991 г. и съгласно чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България, международните договори, ратифицирани по конституционен ред, обнародвани и влезли в сила, са част от вътрешното право на страната, като имат предимство пред нормите на вътрешното законодателство, които им противоречат.

По изложените съображения, съдът намира, че оспорената заповед е незаконосъобразна, поради което същата следва да бъде отменена, а преписката изпратена на административния орган за ново произнасяне при спазване на указанията по тълкуването и прилагането на закона, дадени в мотивите на настоящото решение.

На основание чл. 174 от АПК следва да бъде определен срок за издаване на административния акт, а именно четиринадесет дни.

По изложените съображения и на основание чл. 173, ал. 2 от АПК, Административен съд - София-град, III отделение, 66-ти състав,

РЕШИ:

ОТМЕНЯ заповед № ЗСПД/Д-С-М/11147/05.11.2025 г. на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – М..

ИЗПРАЩА преписката на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – М. за ново произнасяне по заявление-декларация вх. № ЗСПД/Д-С-М/11147 от 15.10.2025 г.

ОПРЕДЕЛЯ срок за произнасяне на административния орган – 14-дневен от получаване на преписката.

Решението не подлежи на обжалване на основание чл. 10, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца.

СЪДИЯ:

